

ANVISNING

Tukes-anvisning 17/2017

**Auktoriserade
besiktningsmän**

Säkerhets- och kemikalieverket

tukes

Innehållsområde Närmare anvisningar om auktoriserade besiktningsmän som utför besiktningar på elanläggningar
Målgrupper Auktoriserade besiktningsmän och de som önskar bli det
Utgivningsdatum 16.1.2017
Upphäver anvisningen (datum, nr) 31.10.2005, S3-2005

AUKTORISERADE BESIKTNINGSMÄN

1 Inledning

I elsäkerhetslagen (1135/2016) föreskrivs bl.a. om den behörighet och de villkor som krävs för uppgifterna i certifierings- och periodiska besiktningar inom elbranschen. Med denna publikation meddelar Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) kompletterande anvisningar med avseende på auktoriserade besiktningsmän.

Rätten att meddela denna anvisning följer av 46, 75, 76, 78 och 79 § i elsäkerhetslagen (1135/2016).

2 Allmänt

Genom att iaktta förfarandet i denna anvisning blir föreskrifterna enligt 78 § i elsäkerhetslagen uppfyllda. Anvisningen vänder sig främst till auktoriserade besiktningsmän för elanläggningar men kan även tillämpas på auktoriserade besiktningsmän för lyftdörrar enligt 64 och 66 § i hissäkerhetslagen (1134/2016). Anvisningens innehåll kan till många delar också tillämpas på auktoriserade organ och bedömningsorgan.

Den som ansöker om en tjänst som auktoriserad besiktningsman för lyftdörrar ska i sin verksamhet och sina redogörelser enligt punkterna nedan särskilt beakta statsrådets förordning om maskiners säkerhet (400/2008) som tillämpas vid besiktning av nya maskiner (EU:s maskindirektiv 2006/42/EG).

Ytterligare ska den auktoriserade besiktningsmannen vid skötseln av de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i elsäkerhetslagstiftningen iaktta vad som bestäms i förvaltningslagen (434/2003), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen (423/2003) och lagen om offentlighet i

myndigheternas verksamhet (621/1999). Besiktningsmannen är också under tjänstemannaansvar när hen sköter dessa offentliga förvaltningsuppgifter – vilket gäller även personalen hos bedömningsorgan och besiktningsorgan (strafflagen 604/2002, 40 kap.). Om skadeståndsansvaret bestäms i skadeståndslagen (412/1974).

3 Yrkeskunskap

Av en auktoriserad besiktningsman (härefter *besiktningsman*) krävs förtrogenhet med de anläggningar som ska besiktas samt sådan kännedom om de föreskrifter inom elsäkerhetsbranschen som gäller dessa anläggningar att hen förmår upptäcka eventuella fel och brister i anläggningarna samt bedöma hur dessa påverkar säkerheten.

Besiktningsmannen ska känna till behövliga besiktningsmetoder och -förfaranden samt besiktningsens mål. Hen ska också ha förmåga för sakkunnig bedömning och tydlig dokumentering av besiktningsresultat – medräknat behövliga hänvisningar till respektive punkter i författningarna och standarderna.

Den som ansöker om besiktningsrätt kan visa sin yrkeskunskap med ett behörighetsintyg som minst motsvarar det intyg som krävs också av dem som leder arbeten vid besiktningsobjekten i fråga, samt med flera års arbetserfarenhet i uppgifter som ger förtrogenhet med besiktningsverksamheten för och elsäkerheten hos de anläggningar som ska besiktas.

4 Obundenhet och opartiskhet

Om besiktningsmannens jävsgrunder bestäms i 27–29 § i förvaltningslagen (434/2003). Besiktningsmannen ska stå fri från organisatoriska, kommersiella, ekonomiska och andra förbindelser som kan påverka hans besiktningsbeslut. Med hänsyn till besiktningsobjektet ska hen alltså vara en s.k. tredje part som ska uppfylla bl.a. följande krav:

- 1) Besiktningsmannen är oberoende av parterna som tar del i verksamheten. Därför kan hen inte vara projekterare, tillverkare, leverantör, installatör, köpare, underhållare eller innehavare av besiktningsobjektet – inte heller en representant för eller en anställd hos sådan. Obundenheten anses bli äventyrad också i det fallet att företaget eller organisationen med ovan nämnda förbindelser till anläggningen har bestämmanderätt vid det företag vars anställd eller representant besiktningsmannen är. Detta förekommer vanligen bl.a. i koncernbolag.
- 2) Besiktningsmannen får inte ta del i någon verksamhet som äventyrar hans obundenhet och opartiskhet vid besiktningsarbete och beslutsfattande.

Besiktningsmannen får också sköta andra uppgifter än besiktningar, förutsatt att hans obundenhet och opartiskhet därmed inte äventyras.

- 3) Besiktningsmannens besiktningsverksamhet eller hans besluts obundenhet och opartiskhet får inte äventyras av någon annan orsak heller.

Besiktningsmannen ska vid behov fastställa och dokumentera ansvarsområden och rapporteringsförhållandena för sin organisation. Är besiktningsmannen anställd hos en organisation som utöver elentreprenadsverksamhet eller andra funktioner inom elbranschen, ska förhållandena och ansvarsområden samt beslutanderätten mellan funktionerna fastställas tydligt. Besiktningsmannen ska ha sådan ställning i organisationen att hans besiktningsbeslut inte kan påverkas av eventuella andra funktioner som ställningen omfattar.

Det är att märka att obundenheten och opartiskheten vanligen också anses bli äventyrade, om besiktningsmannen eller den organisation som hen representerar skulle ta del i att avhjälpa de brister som har konstaterats vid besiktningen.

Besiktningsmannen ska själv beakta eventuella andra omständigheter som försvagar hans obundenhet och opartiskhet. Sådana kan vara bl.a. nära släktskaps- eller affärsförhållanden med någon som är i förbindelse med besiktningsobjektet enligt vad som nämns ovan i 1 strecksatsen.

5 Verksamhetens kvalitet

De i förvaltningslagen (434/2003) ställda kraven på god förvaltning förutsätter att besluten (protokoll/bevis) är tydliga och tillräckligt grundade så att det inte förblir oklart om anläggningen stämmer överens med kraven och om det med anledning av besiktningsens resultat måste vidtas åtgärder för att avhjälpa eventuella brister. Ytterligare väsentliga saker med tanke på besiktningsbesluten är bl.a. att framlägga anvisningar och kanaler för sökande av rättelse/ändring samt att för behöriga parter (t.ex. innehavare, byggherre, beställare) reservera möjligheten att närvara i besiktningstillfället.

Vanligen är besiktningsprotokollen/-bevisen och deras bilagor också offentliga handlingar. I fråga om sekretess (lagen 621/1999, 11 och 24 §) kan ärenden vilka anses som affärs- eller yrkeshemlighet sekretessbeläggas; sådana är vanligen dock inte tekniska bristförteckningar av vilka inte framgår t.ex. detaljerade tekniska specifikationer om installationens eller anläggningens funktion.

Besiktningsmannen får inte ställa oskäliga ekonomiska eller andra krav på dem som önskar besiktningstjänster och hen ska i sin verksamhet iaktta jämlikhet.

För att kunna visa sin verksamhets kvalitet ska besiktningsmannen förfoga över uppdaterade skriftliga *kvalitetsanvisningar* i vilka det beskrivs och verifieras de villkor

och förfaranden som ska iakttas vid besiktningsverksamheten. Anvisningarna ska omfatta bl.a. de dokumentfiler som nämns nedan i punkterna 5.1–5.4.

5.1 Dokumentfil över besiktningsförfaranden

Med denna fil visas och verifieras de dokumenterade förfaranden som behövs för att konstatera att de krav som gäller besiktningsobjektet och har på basis av elsäkerhetslagen ställts på det blir uppfyllda. Filen ska också omfatta dokumenterade anvisningar för skyddet i arbete vid besiktningar.

Av dokumentfilen över besiktningsförfaranden framgår tillräckliga uppgifter om planering av besiktningar och besiktningsteknik. Särskilt ska beaktas avvikande besiktningsförhållanden (spänningsarbeten, renoveringsobjekt, medicinska utrymmen, explosionsfarliga områden m.m.). Här ska man också nämna sådana förfaranden och för ändamålet tillämpliga handlingsanvisningar genom vilka kan undvikas att besiktningsobjektet blir fördärvat eller skadat under besiktningen.

I filen ska också framställas förfaranden som gäller rapporten, beviset och/eller protokollet som besiktningsmannen ska ge åt uppdragsgivaren. Dokumentet ska innehålla alla besiktningsresultat och på basis av dem fattade beslut om anläggningens överensstämmelse med kraven – samt all information som behövs för att uppdragsgivaren ska förstå och tolka dem.

5.2 Utbildningsdokumentfil

Med dokumenten i denna fil verifieras att besiktningsmannens utbildning, sakkunskap och yrkeskunskap håller sig ajour med de tekniska och administrativa ärenden som hen i sitt arbete deltar i.

Besiktningsmannen förväntas ta del i samarbete och erfarenhetsutbyte med andra auktoriserade besiktningsaktörer för att trygga förfarandens enhetlighet samt uppfölja den aktuella utvecklingen av de standarder och bestämmelser inom branschen som ska tillämpas i verksamheten.

5.3 Verifieringsdokumentfil

Med denna fil visas att besiktningsmannen för besiktningsavtal eller arbetsorder använder sådant förfarande med vilket det kan verifieras att arbetet tillhör hens behörighetsområde och att hen har tillräckliga resurser för att uppfylla kraven i fråga. Med denna fil verifieras också att besiktningsmannen inte tar emot något arbete som äventyrar hens obundenhet och opartiskhet.

5.4 Uppföljningsdokumentfil

Denna fil har samband med alla funktionerna i kvalitetsanvisningarna och med den verifieras förfaranden genom vilka det säkerställs att anvisningshandlingarna är uppdaterade, tillgängliga och att de undergår tillräcklig uppföljning.

Här ska klarläggas på vilket sätt besiktningsmannen uppdaterar och arkiverar de anvisningar, standarder eller andra förfaringsanvisningar, arbetslistor, kom-ihåg-listor och referensuppgifter som har samband med hans arbete.

I denna fil framställs också dokumenterade förfaranden med vilka de i kvalitetsanvisningarna upptäckta avvikelserna, avhjälpande åtgärderna samt kund- eller annan respons samlas och handläggs och på basis av vilka de behövliga besluten kan fattas.

6 Övriga förutsättningar

Besiktningsmannen ska själv utföra de besiktningsuppgifter som hen mottagit och bär alltid ansvaret för att besluta om besiktningsobjektets överensstämmelse med kraven. Hen ska konstatera om besiktningsobjektet genomgått alla behövliga förberedande åtgärder, såsom ibruktagningsbesiktning, behövliga mätningar och slutgiltiga ritningar. Alla uppgifterna ska rapporteras korrekt, noggrant och tydligt.

6.1 Arbetsredskap

Besiktningsmannen ska förfoga över arbetsredskap som lämpar sig för att utföra besiktningsfunktionerna. Som tillräckliga mätinstrument anses motsvarande instrument som krävs av den som har byggt besiktningsobjektet.

Till anslutande information om redskapen hör vanligen identifieringsuppgifter samt anvisningar om behövlig kalibrering, service och underhåll vilkas åtgärder och resultat ska vara spårbara. När det gäller kalibrering av mätinstrument är det viktigt att beakta vilka storheter som redskapet är avsett för och vilken noggrannhet resultaten ska ha för att överensstämmelsen med föreskrifterna ska kunna certifieras.

Besiktningsmannen ska också säkerställa att redskapen kontinuerligt används tryggt och att de är lämpliga för avsedd användning. Upptäcker besiktningsmannen några fel på mätinstrument, ska hen också undersöka hurdan inverkan dessa har på tidigare utförda besiktningar.

Använder besiktningsmannen datorer eller automatiska anordningar vid besiktningar, ska hen försäkra sig om att datorns programvara är testad och lämplig för ändamålet. Hen ska också sörja för dataskydd och datasekretess.

6.2 Bestämmelser inom elsäkerhetsbranschen

Besiktningsmannen ska ha till sitt förfogande behövliga bestämmelser, föreskrifter och anvisningar som gäller elsäkerheten. Till dem hör åtminstone de publikationer som fastställs i gällande Tukes-anvisning S10 samt de som krävs i elsäkerhetsexamina.

Ytterligare ska besiktningsmannen förfoga över sådana specialpublikationer som behövs med tanke på hans besiktningsverksamhet samt i behövlig mån de viktigaste utgångna publikationerna.

6.3 Ansvarsförsäkring

Besiktningsmannen ska ha en med hänsyn till hans verksamhet tillräcklig ansvarsförsäkring för att ersätta eventuella skador som förorsakas av verksamheten, om inte ersättningsskyldigheten är annorlunda reglerad t.ex. genom lag. Också den organisation i vilken besiktningsmannens verksamhet eventuellt utgör en del eller som hen är anställd hos kan vara försäkringstagare.

7 Anmälningar

Besiktningsmannen är skyldig att utan dröjsmål anmäla till Tukes de ändringar som inverkar på uppfyllandet av de ställda kraven. Sådana uppgifter är bl.a.

- ändringarna i kontaktuppgifterna
- ändringarna i verksamhetsområdet
- ändringar som skett i besiktningsmannens tjänsteförhållanden med andra företag eller omorganiseringar av företagens ägandeförhållanden e.dyl. som äventyrar hans obundenhet och opartiskhet.

Dessutom ska besiktningsmannen årligen lämna till Tukes en berättelse om sin verksamhet. Årsberättelsen lämnas varje kalenderår senast i slutet av mars enligt en separat anvisning. I berättelsen ska ingå bl.a. följande uppgifter:

- allmänna uppgifter om besiktningsmannens verksamhet

- antalet besiktningar som utförts på elanläggningar av olika typ
- antalet upptäckta brister, deras typ och allvar samt förordnade nya besiktningar
- upptäckta problem och utvecklingsbehov kring besiktningens verksamheten
- åtgärder för att upprätthålla och utveckla besiktningens verksamhetens kvalitet
- antalet kundresponser, deras anledning och anslutande åtgärder
- ytterligare tillämplig information.

8 Ansökning

En fritt formulerad ansökan om en tjänst som auktoriserad besiktningsman ska skickas till Tukes under adress

kirjaamo@tukes.fi

eller

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)
PB 66
00521 HELSINGFORS

Utöver sökandens namn, postadress, andra kontaktuppgifter och datum ska ansökan innehålla redogörelserna om

- a) sökandens behörighet
- b) kvalitetsanvisningarna och genomförandet av anslutande filer (punkt 5)
- c) arbetsredskap och mätinstrument samt anslutande anvisningar (punkt 6.1)
- d) bestämmelser inom elsäkerhetsbranschen (punkt 6.2)
- e) ansvarsförsäkring, dess täckning och storlek (punkt 6.3)
- f) organisation från vilken besiktningens verksamheten utövas samt förfaranden med vilka verksamhetens obundenhet och opartiskhet tillförsäkras.

Det är tillrådligt att också meddela ett ändamålsenligt geografiskt verksamhetsområde i vilket besiktningstjänster främst ska produceras.

Kravet i punkt b kan visas antingen med ett utlåtande av ett erkänt och opartiskt certifieringsorgan eller genom att bifoga kvalitetsanvisningarna i ansökan.

9 Godkännande

Efter att ha konstaterat att de ställda kraven blir uppfyllda, godkänner Tukes personen som auktoriserad besiktningsman.

Godkännandet kan innehålla särskilda villkor eller begränsningar och det gäller en utsatt tid. Under denna tid ska Tukes kunna konstatera att också de praktiska besiktningsförfarandena är tillbörliga innan godkännandet kan förnyas.

Första godkännandet gäller vanligen cirka ett år och de nästa fem år åt gången. Om besiktningsverksamheten ska fortsättas efter den utsatta tiden, ska till Tukes lämnas in en ansökan av vilken framgår verifierade och tillförlitliga redogörelser om

- upprätthållande av yrkeskunskap
- uppdatering av handlingar som är förknippade med kvalitetsanvisningarna och verksamheten (bestämmelser, föreskrifter, anvisningar osv.)
- allmän uppföljning av förfarandena inom besiktningsverksamhet och utveckling av egen verksamhet
- omsorg om att mätinstrument och arbetsredskap är tillbörliga
- omsorg om besiktningsverksamhetens obundenhet och opartiskhet
- regleringen av ansvarsförsäkring
- avhjälpan av avvikelser som eventuellt upptäckts vid övervakningen av Tukes.

Vid behov kan i samband med förnyelsen lämnas in kvalitetsanvisningarna i sin helhet. För godkännandebeslutet tas ut avgift enligt Tukes gällande prislista (www.tukes.fi).

10 Giltighet

Denna anvisning ersätter Tukes-anvisningen S3-2005 av 31.10.2005 och träder i kraft omedelbart. Anvisningen gäller tills vidare.

11 Mer information

Ändringarna i jämförelse med anvisningens föregående version är främst förknippade med att anvisningen har reviderats för att den ska stämma överens med elsäkerhetsförfattningarna som ändrades i december 2016.

Ytterligare uppgifter om denna anvisning lämnas av Tukes, tfn 029 5052 000, webbplats www.tukes.fi.

Anvisningen kan skrivas ut på Tukes webbplats www.tukes.fi. Anslutande lagstiftning finns på adress <http://plus.edilex.fi/tukes/sv/>.

Generaldirektör

Kimmo Peltonen

Direktör

Päivi Rantakoski